

Sygn. akt **V Ca 2315/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Aleksandra Łączyńska-Mendakiewicz
Sędziowie:	SSO Joanna Machoń (spr.) SSR del. Iwona Lizakowska - Bytof
Protokolant:	sekr. sądowy Przemysław Sulich

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Powiatu B.

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu

ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Woli w Warszawie

z dnia 5 czerwca 2017 r., sygn. akt II C 656/17

- zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustala, iż od dnia 25 grudnia 2015 r. do dnia 27 stycznia 2016 r. nie istniał obowiązek ubezpieczenia OC pojazdu marki R. (...) o nr rej. (...) obciążający Powiat B.i odstępuje od obciążania pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu;
- odstępuje od obciążania pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt V Ca 2315/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 listopada 2016 roku Powiat B. wniósł przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W. pozew o ustalenie, nieistnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC dla pojazdu marki R. (...) o nr rej. (...) w okresie od 25 grudnia 2015 roku do 27 stycznia 2016 roku oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie w pkt 1 oddalił powództwo; a w pkt 2 odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 czerwca 2014 pojazd marki R. (...) o nr rej. (...) został usunięty z drogi publicznej ze względu na pozostawienie pojazdu w niedozwolonym miejscu. Powyższy pojazd, pomimo zawiadomienia jego właściciela, nie został odebrany z parkingu.

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2015 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt IX Ns 644/15, Sąd Rejonowy w T. orzekł przepadek pojazdu osobowego marki R. (...) o nr rej. (...) na rzecz Powiatu B.. Wskazane postanowienie uprawomocniło się z dniem 25 grudnia 2015 roku, a jego odpis został doręczony pełnomocnikowi Powiatu B. w dniu 22 stycznia 2016 roku.

W dniu 26 stycznia 2016 roku Powiat B. złożył wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia OC powyższego pojazdu. Umowa została zawarta na okres od dnia 28 stycznia 2016 roku do dnia 27 stycznia 2016 roku.

W dniu 29 stycznia 2016 roku powyższy pojazd został zdemontowany zaś w dniu 17 lutego 2016 roku wyrejestrowany.

Pismem z dnia 10 października 2016 roku pozwany wezwał powoda do uiszczenia opłaty za niespełnienie obowiązku ubezpieczenia przedmiotowego pojazdu w kwocie 3.700zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań Sąd, przytaczając art. 189 k.p.c. wskazał, iż w niniejszej sprawie powód wykazał istnienie interesu prawnego, co stanowi niezbędną przesłankę wytoczenia powództwa o ustalenie. W związku z nałożeniem przez pozwanego na powoda opłaty za brak ubezpieczenia OC pojazdu i wezwania do jej uiszczenia, Sąd uznał, iż powód w niniejszej sprawie ma interes prawny w ustaleniu spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC pojazdu. Następnie Sąd wskazał, iż spór w niniejszej sprawie dotyczył kwestii prawnej sprowadzającej się do rozstrzygnięcia czy władanie Powiatu B. nad przedmiotowym pojazdem, w okresie od uprawomocnienia się postanowienia o jego przepadku, do doręczenia powodowi postanowienia opatrzonego klauzulą wykonalności, powinno zostać uznane jako posiadanie, uzasadniające istnienie obowiązku ubezpieczenia pojazdu. W konsekwencji ustalić należało czy wobec Powiatu B. zasadne było zastosowanie przepisów dotyczących obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu.

W dalszej części Sąd I instancji zwrócił uwagę, iż powód podnosił, że objął rzecz we władztwo dopiero z dniem doręczenia mu postanowienia o przepadku pojazdu opatrzonego klauzulą wykonalności. Przytoczył również przepisy Kodeksu cywilnego odnoszące się do kwestii posiadania (art. 336 i 339 k.c.). Powołując się zaś na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd wskazał, że kwalifikowanie władania w niniejszej sprawie przez powoda jako posiadania samoistnego nie można w żaden sposób ograniczyć. Okoliczności towarzyszące uzyskaniu władania odpowiadającego wykonywaniu własności państwowej, w szczególności okoliczność polegająca na uzyskaniu władania w drodze aktu o charakterze władczym (w ramach imperium) nie stanowią przesłanek do zastosowania takich ograniczeń. Wobec tego, zdaniem Sądu, należało przyjąć, iż według art. 336 k.c. o posiadaniu i jego postaci decyduje wyłącznie sposób władania rzeczą, a władanie uzyskane w następstwie wypełniania przez państwo zadań publicznych w ramach imperium może być uznane za posiadanie samoistne. W wyniku sądowego orzeczenia o przepadku pojazdu na rzecz powodowego Powiatu B., stał się on posiadaczem przedmiotowego pojazdu już z chwilą uprawomocnienia tego postanowienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy stwierdził, iż w okresie od uprawomocnienia się postanowienia z dnia 30 listopada 2015 roku do dnia wyrejestrowania pojazdu, a więc do dnia 17 lutego 2016 roku powód był posiadaczem

samoistnym pojazdu marki R. (...) o nr rej. (...). Umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC powód zawarł natomiast dopiero od dnia 28 stycznia 2016 roku.

W dalszej części Sąd, w oparciu o stosowne przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych wskazał, iż przez cały okres zarejestrowania pojazdu na jego posiadaczu ciąży obowiązek posiadania ważnej umowy ubezpieczenia OC. Czasowe nieużywanie pojazdu nie zwalnia z obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Z okoliczności sprawy wynika z kolei, że prawo własności pojazdu przeszło na powoda z dniem 25 grudnia 2015 roku, tj. z dniem uprawomocnienia się postanowienia o przeпадku pojazdu. Z tego też względu, zdaniem Sądu Rejonowego, na stronie powodowej spoczywał obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych od dnia przejścia prawa własności, tj. w okresie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z dnia 30 listopada 2015 roku. Powód nie wykazał, aby spełnił obowiązek zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC przedmiotowego pojazdu w okresie od dnia 25 grudnia 2015 roku do dnia 27 stycznia 2016 roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt 1. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przez Sąd przepisów postępowania:

- a) art. 233 § 1 i § 2 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie i dokonanie tej oceny wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego,
- b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- a) art. 336 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że Powiat B. był w okresie od dnia wydania postanowienia o przeпадku pojazdu do dnia otrzymania klauzuli prawomocności, posiadaczem samoistnym pojazdu;
- b) art. 23 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, poprzez jego błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie;
- c) art. 33 pkt 2 ww. ustawy poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie;
- d) pominięcie treści art. 72 ustawy prawo o ruchu drogowym.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo i przekazanie sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości, a także o zasądzenie kosztów, w tym kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Okręgowego apelacja zasługiwała na uwzględnienie. Sąd podzielił zarzuty odnoszące się do naruszenia prawa materialnego, a zmierzające do zmiany zaskarżonego postanowienia.

Na wstępie rozważań wskazać trzeba, iż na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w T. z dnia 30 listopada 2015 roku, powód stał się właścicielem pojazdu marki R. (...) o nr rej. (...). Rację miał przy tym Sąd Rejonowy wskazując, iż w okolicznościach niniejszej sprawy zastosowanie znalazł art. 31 ust 3 zd. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. nr 124, poz. 1152 ze zm., dalej także „Ustawa”), zgodnie z którym „ w razie przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego zarejestrowanego, którego posiadacz wbrew obowiązkowi nie zawarł umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, posiadacz, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu mechanicznego do ruchu”. Powiat jako nabywca przedmiotowego pojazdu w drodze postanowienia o przepadku, miał obowiązek ubezpieczyć tenże pojazd, czego powód w żaden sposób nie kwestionował. Niemniej jednak skarżący wskazywał na indywidualne, szczególne okoliczności rozpoznawanej sprawy, a polegające na tym, że powód taką umowę zawarł już w pierwszym możliwym dla niego terminie, tj. w styczniu 2017 roku. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności, na które powołuje się powód winny być uwzględnione przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy. W pierwszej kolejności wyjaśnić trzeba, że orzeczenie o przepadku pojazdu wydane zostało na posiedzeniu niejawnym. Takie orzeczenie doręczane jest stronom postępowania z urzędu, a stwierdzenie prawomocności postanowienia następuje dopiero po ustaleniu, że dane orzeczenie zostało skutecznie doręczone wszystkim zainteresowanym.

W przedmiotowej sprawie, orzeczenie o przepadku pojazdu stało się prawomocne dopiero z dniem 25 grudnia 2015 r. co stwierdzono dopiero 7 stycznia 2016 roku, natomiast odpis postanowienia pełnomocnik Powiatu B. otrzymał w dniu 22 stycznia 2016 roku. Do czasu doręczenia prawomocnego postanowienia, powód nie miał zatem świadomości, że stał się właścicielem przedmiotowego pojazdu.

Rozstrzygając przedmiotową sprawę na uwadze należy mieć również to, że zwrócenie się przez powoda do Sądu o orzeczenie przepadku pojazdu wynikało z obowiązków ciążących na powiecie, nałożonych przez ustawę z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 1997 nr 98 poz. 602 ze zm.). Stosownie do treści art. 50a oraz art. 130a powołanej ustawy, usuwanie pojazdów z drogi należy do zadań własnych powiatu. Wobec tego, zdaniem Sądu Okręgowego, rozstrzygając o istnieniu obowiązku po stronie powoda zawarcia umowy ubezpieczenia OC już od daty uprawomocnienia się orzeczenia o przepadku, należy mieć na względzie, że do przejścia tytułu własności doszło na skutek wykonywania przez powoda obowiązków wynikających z przepisów nakładających na powiat szczególne zadania jako zarządcy dróg publicznych.

Wprawdzie literalna wykładnia art. 31 ust 3 Ustawy prowadzi do wniosku, iż powiat obowiązany jest do zawarcia umowy ubezpieczenia OC już w dacie przejścia prawa własności danego pojazdu tj. w dacie uprawomocnienia się orzeczenia o przepadku, to na uwadze należy mieć również wykładnię celowościową. Zdaniem zaś Sądu Okręgowego, celem wprowadzenia omawianej regulacji była ochrona innych użytkowników dróg przed szkodą powstałą na skutek pojazdu wprowadzonego w ruch. Powiat występuje jako zarządca drogi i wykonuje zadania polegające na m.in. usuwaniu z dróg pojazdów nienadających się do użytkowania, które stanowią przeszkodę w bezpiecznym użytkowaniu drogi. Jego obowiązkiem jest również wystąpienie do Sądu o orzeczenie przepadku pojazdu, a w dalszej kolejności przekazanie go do demontażu i wyrejestrowanie. W realiach sprawy pojazd nigdy nie był użytkowany przez powoda poprzez wprowadzenie go do ruchu. Z akt sprawy wynika, iż w dniu 29 stycznia 2017 roku pojazd został zdemontowany, a w dniu 17 lutego 2016 roku wyrejestrowany. Nie istniało zatem niebezpieczeństwo, że pojazd może spowodować szkodę, która zostałaby objęta ubezpieczeniem OC. Wobec tego, pomimo przejścia

prawa własności pojazdu na powodowy powiat, nie zaistniały okoliczności, które mogłyby doprowadzić do powstania szkody wskutek użytkowania tego pojazdu.

Niezależnie zatem od literalnego brzmienia omawianego przepisu, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można przyjąć, iż powód, zawierając umowę ubezpieczenia OC po otrzymaniu prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego o przypadku pojazdu marki R. (...), pozostawał w opóźnieniu, a w konsekwencji, że roszczenie pozwanego jest zasadne. Zdaniem Sądu wykładnia celowościowa art. 31 ust 3 Ustawy uzasadnia ustalenie, iż powód od dnia 25 grudnia 2015 roku tj. od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o przypadku, do dnia 22 stycznia 2016 roku tj. do dnia, w którym powód otrzymał odpis prawomocnego orzeczenia, nie był zobowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia OC nabytego pojazdu.

Na uwadze należy mieć również to, iż powód przed otrzymaniem postanowienia Sądu Rejonowego o przypadku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, nie mógł wystąpić o zawarcie umowy ubezpieczenia, albowiem nie dysponował stosownym dokumentem potwierdzającym nabycie pojazdu.

Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie, jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania za I i III instancję orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjął, iż szczególne okoliczności, a także szczególny charakter niniejszego postępowania stanowi podstawę do zastosowania reguły przewidzianej w powołanym przepisie, stanowiącej wyjątek od zasady obciążania strony przegranej obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania.